

Opvoedingsproject BimSem

INLEIDING

Het opvoedingsproject van een school zegt wat men in die school wil bereiken en vanuit welke inspiratie. Dit project wordt gedragen door een bepaalde kijk op de mens en op de wereld. De visie die bij een team overheerst, bepaalt de manier waarop gehandeld wordt en hoe leerplannen en onderwijsmethodes gehanteerd worden. Deze tekst wil een verwoording zijn van de inzichten die in BimSem (het Berthoutinstituut - Klein Seminarie) leven en van de geest die we er nastreven. Hij bevat fundamentele keuzes. Voor wie onze school van binnen uit kent, is hij bedoeld als inspiratiebron en toetssteen: dit is het kader waarbinnen wij willen werken, de toon die wij zetten, het ideaal waarop we ons willen richten. Bestaande werkplannen brengen we met ons opvoedingsproject in overeenstemming, toekomstige werkplannen kunnen erop geënt worden.

Voor wie nog niet met onze school vertrouwd is, is deze tekst een informatiebron. Kandidaat-leerlingen en hun ouders kunnen hem lezen naast het schoolreglement, dat concretere regels opsomt. Bij inschrijving houden beide teksten voor de school, maar ook voor de ouders en de leerlingen een engagement in. In het schoolreglement wordt dan ook naar dit opvoedingsproject verwezen. Net als elke school, heeft ook elk gezin zijn opvoedingsproject, al staat dat niet uitgeschreven. Hoe sterker ouders met hun eigen opvoedingskeuzes achter die van de school staan, hoe meer kans er is dat die intenties verwezenlijkt worden. Met het opgroeien bewegen jongeren zich geleidelijk vrijer in een ervaringswereld die steeds groter wordt. School, ouders en de leerlingen zijn daarbij elkaars partners. Samen kunnen wij ervoor zorgen dat dit opvoedingsproject een stuk leven is en blijft.

Het opvoedingsproject van BimSem is geënt op het concept van de 'katholieke dialoogschool' zoals dat door het VSKO omschreven wordt: "De katholieke dialoogschool nodigt in deze tijd van levensbeschouwelijk-religieuze veelheid iedereen uit om in dialoog met elkaar op zoek te gaan naar het volle mens- en medemens-zijn. Hiertoe brengt ze christenen, moslims, joden, anders-gelovigen, niet-gelovige humanisten samen met alle anderen die betekenis willen vinden in leven en samenleven. In gesprek met elkaar leert iedereen de eigen identiteit vorm te geven, door deze te ontdekken, erover na te denken, en te verdiepen. Vanuit haar opdracht brengt de school zelf hiertoe in woord en daad op eigentijds-tegendraadse wijze de christelijke stem in dit gesprek binnen. Ze schept daarbij ruimte voor wie niet aan het woord komt."

"Een katholieke school is een gemeenschap van mensen die samenwerken aan eenzelfde doel, waar allereerst tussen de volwassenen onderling een gezindheid en een sfeer ontstaan van genegenheid en liefde. Slechts wanneer dit basisklimaat heerst, zullen er kansen geschapen worden voor een echt opvoedend onderwijs en voor een specifiek christelijk opvoedingsproject. Wanneer dit klimaat van wederzijdse liefde en hulp daadwerkelijk wordt gerealiseerd, dan is reeds het grootste deel van het christelijk opvoedingsproject gerealiseerd."

MGR.. ALFRED DAELEMANS , oud-leerling (R. 1941), van 1962 tot 1990
directeur-generaal van het Nationaal Secretariaat van het Katholiek Onderwijs

EEN OPDRACHT ...

Elke school heeft als opdracht: jonge mensen begeleiden in hun totale ontwikkeling als persoon.

Dit houdt zeker in dat ze op school een behoorlijk geheel van kennis en vaardigheden verwerven. De mate waarin jongeren feiten kennen, technieken beheersen, talen kunnen gebruiken en inzicht ontwikkeld hebben in een aantal vakgebieden is sterk bepalend voor de kwaliteit van hun deelname aan het maatschappelijk leven. Voor hun toekomstige studie en later beroep worden vaak al hoge basisvereisten gesteld.

In het Vlaamse onderwijs geven eindtermen de minima aan die leerlingen na het doorlopen van een aantal leerprocessen moeten bereiken. De leerplannen van het vrij katholiek onderwijs bakenen inhouden en doelen verder af. Binnen het kader van het Vlaamse katholieke onderwijs wil BimSem degelijk onderwijs verstrekken en maakt het een aantal eigen keuzes. Wanneer we onze opdracht omschrijven als **gewoon goed les geven en een degelijke vorming bieden** lijkt dat nogal neutraal en vanzelfsprekend, maar in feite houdt het in praktijk brengen ervan heel wat opties in en laat het toe accenten te leggen. Daarover gaat het in deze tekst.

In BimSem besteden vakleraars veel energie aan het bijblijven in hun specialiteit, aan het vakkundig organiseren van de leeractiviteiten en aan het trainen van de leerlingen in het verwerken van leerstof. Doorheen het secundair onderwijs ontwikkelen de leerlingen hun analytisch denkvermogen en worden zij geschoold in planning en organisatie van hun werk. Zo wordt de aansluiting naar het hoger onderwijs verzekerd. We willen jongeren zo deskundig mogelijk tot meer en beter kennen en kunnen brengen om hen in de toekomst competente mensen te laten worden. Toch houdt onze opdracht van gewoon goed lesgeven veel meer in dan nuchtere vakdoelstellingen nastreven en de leerstof op correcte maar neutrale wijze aanbrengen.

Een degelijke vorming bieden houdt op zijn beurt ook veel meer in dan jongeren tot een goed functionerend wielje maken in een grote machine. Het betekent: hen oriëntatie bieden, zodat ze met dieper inzicht in zichzelf en de wereld rondom hen een eigen goedgevormde waardeschaal kunnen opbouwen en hun leven creatief vorm kunnen geven.

Zo kunnen zij tot volwassenen worden die mee gestalte geven aan de menselijke kwaliteit van onze samenleving, bijvoorbeeld wanneer ze met mensen om hen heen een stabiele waardevolle relatie aangaan of wanneer ze zich, als waardegevoelige volwassene, niet neerleggen bij oppervlakkigheid, kortzichtigheid of onrecht.

Op school worden, net als in het gezin, heel wat waarden doorgegeven. Dat betekent niet dat ze bij elke mogelijke gelegenheid uitdrukkelijk ter sprake worden gebracht. Het louter voorhouden ervan brengt trouwens geen aarde aan de dijk. Maar de waarden die men zelf beleeft binnen het kader van het schoolleven en de normen die men daarbij hanteert, worden vaak als vanzelf doorgegeven of worden voor de leerlingen concrete toetsstenen voor het eigen leven. Niet de op school aanwezige deskundigheid, maar de op school aanwezige liefde is hier bepalend. Zij maakt of leerlingen zullen groeien in houdingen die hen als persoon, in relatie met anderen, ten goede komen.

Kortom, de belangrijkste accenten van het lesgeven in BimSem zijn:
een menselijke aanpak, een motiverende werkstijl en een maatschappijgerichte benadering.

Eens BimSemmer, altijd BimSemmer

... VAN EEN CHRISTELIJKE SCHOOL

In BimSem is de christelijke inspiratie de basis die het opvoedingsproject kleurt. Dit uit zich op 3 manieren.

Ten eerste hebben de waarden die wij als bouwstenen gebruiken en pogen voor te leven een evangelische grondslag. Het evangelie daagt ons uit om in ieder mens het beeld van God te herkennen en bijgevolg ieder mens te zien als waardevol, elk met unieke talenten en capaciteiten. In BimSem wordt de wijze van handelen o.m. bepaald door **aandacht voor goede relaties, streven naar rechtvaardigheid, een sfeer van bekommerd-zijn en bereidheid om kansen te geven**. We proberen de zwakke niet uit het oog te verliezen. Wanneer iemand een fout begaat, mag daarop gewezen worden, maar we proberen geen wrok te koesteren: voor en tussen alle betrokkenen past vergevingsgezindheid. Het evangelie maakt ons extra gevoelig voor al deze waarden. Ze vormen de kern van ons opvoedingsproject. In ons dagelijks handelen op school is de christelijke duiding niet zo vaak expliciet aanwezig. Toch geloven we: grote zorg besteden aan relaties waarbinnen mensen bij elkaar de ruimte en het steunpunt vinden om tot zichzelf te komen betekent in deze wereld iets laten oplichten van het mysterie van God zelf.

Daarnaast zijn geregeld uitdrukkelijke momenten van christen-zijn aanwezig in gezamenlijke viering, bezinning, solidariteitsactie of gebed.

Ten slotte: wij streven ernaar de andere liefdevol ter harte te nemen. De christelijke liefde moet elke dag blijken uit ons praktisch handelen. Spijtig genoeg slagen wij lang niet altijd in die opdracht. Vaak dreigt vermoeidheid, of lauwheid door opgelopen ontgoochelingen. Herbronnen bij Christus is dan voor velen steun en bemoediging. De christelijke inspiratie kleurt dus de inzet.

Wij creëren binnen de school een verdraagzame, open ingesteldheid. Dat betekent dat ieders opvatting wordt gerespecteerd, maar dat evenzeer van iedereen eerbied gevraagd wordt voor het christelijk karakter van de school.

Op de volgende bladzijden worden de waarden genoemd die wij in BimSem bijzonder naar voren schuiven.

In de eerste plaats worden de waarden voorgesteld die wij bij de ontwikkeling van de mens als individu bijzonder voorstaan.

Vervolgens worden op dezelfde wijze de grondhoudingen beschreven die wij in onze relaties als leef- en leergemeenschap zichtbaar wensen te beleven en door te geven.

En ten slotte komt een basishouding ter sprake tegenover de grotere materiële werkelijkheid waarvan wijzelf en de anderen deel uitmaken.

Door algemene principes met enkele voorbeelden uit het schoolleven te illustreren, wordt alles wat herkenbaarder. De meeste van die concretisering zijn, net als de algemene tekst, op iedereen op school toepasselijk.

Wie in de dingen het wonder niet ziet, die snapt het hele liedje niet.

Leren, groeien als persoon, wijzer worden als mens..., het begint altijd bij verwondering. Wanneer een mens verwonderd kan zijn over iets betekent dat dat hij het niet zomaar vanzelfsprekend vindt. Of anders: dat hij openstaat voor het andere, het nieuwe, het verrassende, dat hij zich vragen stelt over het wonder van het leven, over de wereld om hem heen, over de natuur, de kosmos. De wetenschap beantwoordt vele van deze vragen, maar daagt ook uit om er steeds weer nieuwe te stellen.

Verwondering impliceert evenzeer dat je je open stelt voor datgene wat de wetenschap nooit zal kunnen verklaren: het mysterie achter mensen en hun wereld. Gezonde nieuwsgierigheid helpt ook om in de leefwereld van andere mensen te komen, zelfs in die van andere culturen. Zo kan je ontdekken wat ze te bieden hebben. Als je volledig opgaat in materialisme kan je niet tot verwondering komen. Openstaan voor de culturele component van het leven en genieten van het mooie dat je kan ontdekken behoedt je voor eenzijdigheid.

Moeten we niet telkens opnieuw mensen en dingen om ons heen leren waarderen en deugd beleven aan wat er gebeurt?

Zelfkennis en zelfvertrouwen: begin van wijsheid.

Om tot een evenwichtige persoonlijkheid te kunnen uitgroeien, is zelfkennis een heel belangrijke voorwaarde. Het betekent dat je je eigen mogelijkheden en beperkingen juist kunt inschatten. En dat helpt dan weer om als mens in een gemeenschap optimaal te kunnen functioneren.

Om je goed te voelen in je eigen vel, maar ook tussen andere mensen, heb je een flinke dosis zelfvertrouwen en zelfredzaamheid nodig. De twee zijn trouwens onlosmakelijk met elkaar verbonden: slechts als je leert vertrouwen op je eigen kunnen, ervaar je meer en meer dat je best je eigen potje kunt koken. Groeien naar zelfstandigheid betekent geleidelijk onafhankelijk worden en verantwoordelijkheid durven opnemen. Voor dit alles heb je voldoende momenten van liefde, waardering en bevestiging nodig. En wanneer je je waardering laat blijken voor wat anderen presteren, stimuleert dit hun vertrouwen in zichzelf. Wie kan vertrouwen op zijn eigen mogelijkheden, wordt weerbaarder en mondiger en durft voor zichzelf op te komen. Nochtans is assertiviteit niet hetzelfde als agressiviteit. Assertiviteit is gezond territoriumgedrag: je laat niet over je heen lopen, maar bewaart ook altijd het respect voor anderen. Een sleutelwoord daarbij is communicatie: zelfs in conflictsituaties moet iedereen ervoor zorgen dat een zinvol gesprek mogelijk blijft.

Leraars en leerlingen willen zich laten verwonderen, ook door elkaar. Dat kan bij een klasdiscussie, door te luisteren naar elkaars verhaal. Het kan ook bij een leerlingenconcert, een excursie, een bezoek aan een tentoonstelling, een internet sessie, ... We genieten van zulke momenten.

De leraar die op zijn manier het verbazingwekkende in zijn vakgebied weet aan te duiden, stimuleert verwondering en enthousiasme bij zijn leerlingen. Bemoedigende woorden bevorderen iemands gevoel van eigenwaarde. Ze prikkelen bijvoorbeeld de inbreng tijdens de les en maken weerbaar tegen groepsdruk. Een goede leraar heeft oog voor de positieve eigenschappen van leerlingen en brengt ze ook ter sprake. In zo een sfeer groeit zelfvertrouwen en kan ook het negatieve gezegd worden. Dit helpt de leerling zichzelf te leren inschatten.

Leerlingen weten dat er luisterbereidheid is vanwege leerkrachten. Het lucht op als je kan praten over wat jeraakt. Het sterkt ook je zelfvertrouwen, zelfs al worden er geen pasklare oplossingen gevonden.

En ja ..., een leerling heeft ook oog en waardering voor de inzet van de leraar!

Zien, oordelen en ...

Een belangrijke opdracht van goede opvoeding is ongetwijfeld het aanscherpen van een **gezonde kritische zin**. Kritisch zijn betekent dat je goed van slecht tracht te onderscheiden en belangrijk van minder belangrijk. Je zoekt het mechanisme achter de dingen en het waarom achter de daden, je loopt niet blind achter elke mode of trend aan, maar vormt een gefundeerde eigen mening. Je koestert een gezond wantrouwen tegen elke vorm van kuddegedrag.

Het is allesbehalve gemakkelijk een eigen keuze te maken uit het overweldigende aanbod van opvattingen, denkwijzen en levenshoudingen dat onze steeds veranderende maatschappij te bieden heeft. Daarom is het zo belangrijk gewapend te zijn met gezonde kritische zin: die maakt weerbaar.

Kritische zin mag niet verward worden met het voortdurend cynisch zijn: het op alles en nog wat afbrekende commentaar hebben, werkt uiteindelijk verlamdend en geestdodend. Kritische zin is maar echt vruchtbaar en opbouwend als hij samengaat met een positieve levenshouding.

Wie positief ingesteld is, ziet ook de dingen die de moeite waard zijn om na te streven. Hij heeft en geeft hoop en bouwt op die manier aan zijn eigen toekomst en aan die van anderen.

Tijdens de lessen worden leerlingen gestimuleerd tot kritische reflectie rond de aangeboden onderwerpen. Leerlingen die zich diepgaander vragen stellen worden daarin begeleid en niet als lastposten ervaren. Er is ruimte voor elke kritische noot, indien ze op het juiste moment en op gepaste wijze geuit wordt.

Aangezien onze wereld sterk beheerst wordt door media en commercie, is het noodzakelijk deze fenomenen kritisch te evalueren. Er wordt gezocht naar mogelijkheden om leerlingen de mechanismen ervan te laten ontrafelen en er een gefundeerde kijk op te ontwikkelen.

Op school maken we kennis met de uitgebreidheid van het culturele aanbod: films, boeken, toneel, tentoonstellingen, concerten allerhande, enz. De leraars begeleiden de leerlingen in de beoordeling van dat aanbod. Die zouden ertoe moeten komen eigen keuzes te maken én te verantwoorden.

Leraars die in hun kritisch zijn zo ver gaan dat ze in feite cynische afbrekers zijn, kunnen onmogelijk verwachten dat hun leerlingen er met geestdrift tegenaan zullen gaan. Wie inspirerend wil zijn, toont zijn enthousiasme of passie voor wat hij onderneemt of wenst over te dragen.

... de handen uit de mouwen steken

Ergens aan bouwen vraagt dat je met ijver en **werklust** de dingen in handen neemt en er gedisciplineerd aan werkt. Als je gemotiveerd bent, geef je niet op bij de eerste tegenslag. Je wacht niet af tot dingen "vanzelf" gebeuren of door anderen gedaan worden, maar neemt verantwoordelijkheid op en gaat creatief aan de slag. Een dosis verbeeldingskracht helpt om aan het werk een persoonlijke vorm te geven en naar oplossingen te zoeken, ook waar die niet meteen voor de hand liggen. Een creatieve aanpak levert concrete resultaten op, maar vooral ook veel persoonlijke voldoening. Je krijgt het prettige gevoel dat je de wereld aankunt.

Waar mensen niet kunnen lachen, is men niet ernstig bezig. Werklust

Als mensen de dingen wat al te serieus nemen, als altijd alles perfect en direct moet, dan eindigt men vaak in een soort kramp. Daarom is **zin voor humor** zo belangrijk. Het is de levenshouding van de glimlach die problemen relativeert, en soms zelfs oplost, door ze in het juiste perspectief te plaatsen.

Het verhoogt de kwaliteit van wat we op school samen doen: met wat humor is het prettiger leven en beter werken.

Leerlingen worden aangemoedigd om 'ondernemend' te zijn. De leraars stellen eisen, maar gunnen leerlingen ook de voldoening waartoe het maken van dingen of het beheersen van technieken leidt. Het kan gaan om een mooie tekening, wat extra oefening in een vak en nog zoveel meer.

Onze school hecht veel belang aan groepswork. Zo krijgen leerlingen de kans om op een eigen manier, maar in confrontatie met anderen, iets te verwerken. Groepswork, projectwork en discussie zullen van jaar tot jaar meer het lesverloop bepalen. Het leerproces zelf wordt belangrijker.

De leraars eisen van leerlingen een inspanning, maar doen er zelf ook een. Ze maken de tijd om passend te begeleiden, voldoende kansen te geven en gewetensvol te beoordelen. Dat blijkt o.m. bij begeleidende klassenraden en deliberaties.

Het meest voldoening heeft men soms van wat absoluut niet wordt opgelegd: een artikel schrijven voor schoolblad of leerlingenkrant, een schrijfactie van Amnesty International mee organiseren, een opvoering voorbereiden, ...

Wat blijft is de vraag om verzorgd werk te leveren. De leerkrachten geven hierbij het goede voorbeeld. Ze zien het als hun plicht om al wat ze aan de leerlingen geven zelf ook te verzorgen.

Toestanden, tics of gewoontes mogen best eens ludiek benaderd worden, bijvoorbeeld op de honderdste dag van de zesdejaars.

Een speelse, gevatte knipoog bij de les, leuk!

NIEMAND IS EEN EILAND

Met open venster

Elke mens komt steeds weer in contact met anderen, zoals hij ook voortdurend met nieuwe dingen te maken krijgt, of in niet-vertrouwde situaties terechtkomt. Dat is vanzelfsprekend in onze hedendaagse samenleving, maar ook in onze samenleving-in-het-klein op school. Het is trouwens ook onmisbaar voor de groei van elke mens. Niemand kan mens zijn op zichzelf, zonder al dat ‘andere’. Niemand is ‘af’ op zichzelf.

Daarom is een open ingesteldheid zo’n ontzettend belangrijke houding. Ze kenmerkt de mens die bereid is uit zijn eigen, beperkte, wereldje te treden. Wanneer je openstaat voor andere mensen, ideeën en gewoonten, kan je je laten verrijken. Als je niet ontvankelijk in het leven kan staan, hou je op met groeien en leren. Je verstart, en blijft ver van flexibiliteit in denken en doen.

Iedereen heeft het recht beluisterd en au sérieux genomen te worden. Alleen op die manier maakt men een begin met het echte respect voor de eigenheid van de andere, ook van de andere cultuur. Alleen met een grondhouding van **respect en openheid** kunnen we vermijden dat we in vooroordelen vervallen. In een goed gesprek wordt de rol van luisteraar afgewisseld met die van spreker. Zo is ook een open ingesteldheid in het omgaan met elkaar slechts mogelijk als ze wederzijds is. Waar mensen openstaan voor elkaar kan er uitgewisseld worden.

Openheid heeft dus een opgave-karakter. In het mooiste geval leidt ze tot respect voor het andere en verruiming van het eigen menszijn. Je kan je meningen en gewoontes in vraag laten stellen door andere mensen en de confrontatie aangaan met hetgeen zij te vertellen hebben.

Beleefd met elkaar omgaan is de best zichtbare vorm van respect. De lessen bieden vele stimulansen om vragen te stellen en nieuwe interessegebieden te exploreren. Wie interesse betoont, is geen uitsloover of “strever”, maar ontplooit zichzelf.

Tijdens de lessen krijgen leerlingen wel eens de kans om hun verhaal te doen. De anderen brengen dan het nodige respect op. Alleen bij echt luisteren kan men immers de hele boodschap horen, ook degene die achter de woorden schuilt. Ook buiten de lessen wordt zo’n houding van actief luisteren gevraagd.

Leraars wisselen ervaringen uit over leermethodes, maken afspraken over remediëring, geven materiaal door, ..., leren van elkaar. De vakwerkgroep is het medium bij uitstek voor degelijk overleg.

Dikwijls heeft een ander meer talent op een bepaald vlak. Het is goed dat te kunnen verdragen. Vaak kan je zo nog heel wat opsteken.

Het is doodjammer wanneer iemand zijn leven lang schilderkunst gewoon saai vindt, of primitieve kunst gewoon dom, wanneer hij al op voorhand weet dat moderne architectuur, of muziek uit de barokperiode niet goed kan zijn, wanneer hij een gerecht met exotische ingrediënten niet eens wil proeven en er zeker van is dat middeleeuwse teksten de mens nu niets meer te zeggen hebben. Vele lessen, maar ook bezoeken aan tentoonstellingen, een mondiale vormingsdag of luisteren naar gastsprekers bieden een overvloed aan kansen om de horizon wat te verruimen.

Verschillen verrijken.

Openheid houdt ook een opdracht van **verdraagzaamheid** in, en dat is iets anders dan op een onverschillige manier tolerant zijn. Je moet al eens kunnen aanvaarden dat anderen een totaal verschillende mening hebben, al is dat niet steeds even makkelijk. Verdraagzaamheid betekent overigens niet dat je moet ophouden een eigen mening te hebben of daarvoor op te komen, integendeel. Opvattingen en meningen verschillen immers niet alleen: naast goede en gezonde bestaan er ook onaanvaardbare, en die moeten we bestrijden. Dat leert ons de grote wereldgeschiedenis en de kleine mensengeschiedenis van elke dag. Een goed begrepen tolerantie betekent nooit dat alles zomaar kan of toegelaten is. Maar dan veroordelen we de mening of de houding, niet de persoon zelf.

Ik trek het me aan.

In een goede gemeenschap, ook in onze schoolgemeenschap, gaan mensen zorgvuldig met elkaar om. Dat betekent dat ze hun deel van het werk goed verzorgen, rekening houden met andermans sterktes en zwaktes, zich mee verantwoordelijk voelen voor het welzijn van de anderen. Vaak houdt het nemen van verantwoordelijkheid in dat je de kant van de zwakste kiest. Dat geldt ook op mondiaal vlak. Wanneer je je verantwoordelijk weet, geef je een antwoord op de oproep die uitgaat van medemensen. Zo verbind je je eigen welzijn met dat van de anderen.

Wie zich medeverantwoordelijk voelt, wil samenwerken en steekt ook de handen uit de mouwen.

Verantwoordelijkheidszin en solidariteit mogen geen dure en grote woorden blijven. Het is in het gewone, alledaagse leven dat mensen laten zien dat ze zich engageren voor elkaar, dat ze sociale zin aan de dag leggen.

Pesten kan niet. Mensen mogen niet het slachtoffer worden van anderen die er plezier in vinden het voor hen onmogelijk te maken. Pestgedrag signaleren en het helpen voorkomen is een goede zaak.

Onder leerkrachten is het een rijkdom dat elkeen zichzelf mag zijn, met een eigen stijl en een unieke aanpak. Deze verscheidenheid bij het werken aan eenzelfde project garandeert een rijkdom aan ervaringen, werkwijzen en identificatiepatronen.

Wie niet zo goed is in een bepaald vak, hoeft zich daar niet om te schamen. Iedereen inbrengt telt en niemand wordt belachelijk gemaakt.

Het is boeiend rond ontwikkelingskwesties, ethische problemen, wetenschappelijke ontwikkelingen, culturele thema's of maatschappelijke problemen gegevens te verzamelen. We kunnen er de confrontatie mee aangaan en er creatief mee werken. Zo vinden we de verbinding met ons eigen stukje verantwoordelijkheid, ons eigen klein beetje invloed op de wereld.

Het is goed dat leerlingen inzien en aanvoelen dat de leraar in feite coach en helper is. Leerlingen die sterker zijn op een bepaald gebied, worden uitgenodigd zwakkeren te helpen.

Als het duidelijk wordt dat een medeleerling voor langere tijd ziek is, zorgen de klasgenoten ervoor dat bij zijn terugkeer goede notities klaar liggen. Iemands zin voor verantwoordelijkheid is soms af te lezen uit zijn zichtbare handelingen en gewoontes: gaat hij zorgvuldig om met zijn eigen spullen en even zorgvuldig met die van anderen, laat hij een ruimte die hij gebruikt heeft minstens zo net achter als bij aankomst, ... Wie daar niet zo gevoelig voor is, moet bedenken dat iemand anders dat wel kan zijn.

Wie zelfstandig aan het werk gaat of iets organiseert, verdient steun van anderen. Iemand die dan stoorzender speelt, gaat in de fout. Dat geldt o.m. bij studiewerk, bij projectwerk, bij middagsport, bij buitenschoolse activiteiten.

Wanneer leerlingenparticipatie echt vorm krijgt, staan een actieve leerlingenraad en een democratisch werkend leerlingenparlement daarin centraal.

De saamenhorigheid in de klas groeit bij de ploegsporten tijdens de middagpauze. De sportievelingen waarderen de aanwezigheid van hun klasgenoten, en zeker die van hun leraars.

Zijn wie je bent

Eerlijkheid neemt een centrale plaats in onder de waarden die wij willen doorgeven. Het is de moed om echt en authentiek te zijn en voor je mening uit te komen. Wanneer je eerlijk bent, speel je ook geen rolletje ten opzichte van anderen op school. Wel vervul je, vanuit je eigen persoonlijkheid, een bepaalde functie in het geheel. Daarbij respecteer je de functie en de eigenheid van de anderen en verdien je zelf ook respect. Wie geen fouten mag maken, kan ook niet groeien: uit onze fouten leren we het meest. Waar een sfeer van vertrouwen heerst, hoeft niemand er dus graten in te zien om zijn missers toe te geven: ook dat is eerlijk zijn.

Op school bestaan heel wat regels en afspraken. Die bieden een houvast en beperken willekeur. Daarom worden ze nagevolgd. Toch is discipline geen doel op zichzelf. Op school worden ook de mogelijkheden van mensen en eventuele fouten die zij gemaakt hebben, beoordeeld. Bij dit alles respecteren we uiteraard ieders rechten. Om tot een juist oordeel te komen is het bv. nodig dat er voldoende tijd besteed wordt aan het verzamelen van informatie en aan het afwegen van pro en contra. Kortom, bij het nemen van beslissingen is **rechtvaardigheid** ons richtsnoer. Hopelijk maakt ook hier de aandacht voor rechtvaardigheid in onze kleine omgeving gevoelig voor soms ontbrekende maatschappelijke rechtvaardigheid.

Ruimte om te groeien

Ongetwijfeld kan vorming het best gebeuren in een sfeer van **vertrouwen**. Vertrouwen hangt samen met een "thuisgevoel": een klimaat van veiligheid waarin mensen weten wat ze aan elkaar hebben, waarin iedereen de kans krijgt om zichzelf te zijn en om te groeien. Wanneer je vertrouwen krijgt, word je gestimuleerd om initiatief te nemen. Je krijgt er plezier in om opdrachten uit te voeren, zeker als er wat creativiteit toegelaten is. Succeservaringen vergroten het zelfvertrouwen, terwijl mislukkingen gerelativeerd kunnen worden en kunnen aanzetten tot een andere aanpak. Anderzijds durf je pas vertrouwen stellen in anderen en op hun volledige inzet rekenen wanneer je in je eigen mogelijkheden gelooft.

Natuurlijk moet aan zo'n klimaat van vertrouwen gewerkt worden: het is niet zomaar gegeven! Vertrouwen groeit waar mensen open en eerlijk tegenover elkaar staan en waar respect betoond wordt voor ieders opvattingen en persoonlijkheid.

Problemen en knelpunten worden zo vlug mogelijk besproken; de bedenkingen die men heeft bij wat iemand doet, kaart men - als het enigszins mogelijk is - rechtstreeks met die persoon aan.

Gewoon oneerlijk: een leraar die een leerling bewust benadeelt in de beoordeling; een leerling die een evaluatie vervalst door te spieken of zijn taken binnen een groepswerk naar de anderen toespeelt.

De leraar is degene die een leerproces organiseert en begeleidt, maar daarmee is hij nog geen supermens. Juist door eerlijk met leerlingen en met zichzelf om te gaan, kan de leraar voor de leerling een identificatiemodel zijn.

Bij het sporten staat fair play voorop. Wie verliest, kan dat aanvaarden.

Wanneer iemand eens verkeerd handelt, onbeheerst reageert of nalatig blijft, is dat spijtig. Maar de verantwoordelijkheid opnemen voor wat fout was en gemeente excuses aanbieden of een verdiende straf aanvaarden maakt veel goed. Uitvluchten blijven zoeken is flauw.

In een ongedwongen, vriendelijk klimaat groeit vertrouwen het best. Eens een babeltje slaan, een ziekenbezoekje of telefoontje plegen, bij 'die nieuwe' even polsen of hij zijn weg vindt, ... : het zijn kleine dingen, die dikwijls wonderen verrichten...

Goede opdrachten betekenen een uitdaging. Ze geven de leerling de ruimte om, met de gepaste begeleiding, zelfstandig te leren. Dat gebeurt met vallen en opstaan. Een pluim voor wat goed is, levert meer op dan een lading zout op ieder slakje.

Klasdagen, dingen samen doen, toffe klasbabbels, laten de openheid en het vertrouwen binnen een leerlingengroep groeien.

Een boek of notities doorgeven in de zekerheid dat je alles in goede orde terugziet, aan elkaar informatie toevertrouwen zonder dat die heel de school rondgaat: het moet kunnen waar vertrouwen heerst.

IEDER VAN ONS EEN STUKJE NATUUR

In deze tijd zou het onverantwoord zijn voorbij te gaan aan de materiele werkelijkheid die ons niet alleen omringt, maar waarvan we zelf deel uitmaken. Zo is er ons lichaam dat een wezenlijk aspect van onze persoon vormt. Daarnaast is er onze onmiddellijke leefomgeving, waarvan de kwaliteit bijdraagt tot ieders welzijn, en de hele planeet aarde met haar unieke biosfeer, waarvan ieder van ons een onderdeel is.

Een gezonde geest in een gezond lichaam

Lichaam, geest en gevoelens staan niet los van mekaar. Opvoeding is onvolledig als ze niet voldoende **aandacht voor het lichamelijke** heeft. Om te kunnen genieten van de lichamelijke, zintuiglijke verkenning van de werkelijkheid helpt een goede gezondheid. Wie de gezondheid van zichzelf en van anderen nastreeft, neemt een belangrijke verantwoordelijkheid op.

De aarde, onze thuis

De mens oefent zware druk uit op het aardse ecosysteem. Te lang heeft hij zich als heerser van de schepping gedragen. Nu leren we stilaan dat we niet moeten heersen, maar beheren.

Vanuit enerzijds ontzag en bewondering voor de natuur, anderzijds het besef dat we allemaal afhankelijk zijn van het "welzijn van de aarde", groeit een **ecologisch bewustzijn**. Wie inziet dat de natuur het resultaat is van een evolutie van miljoenen jaren, ervaart ze als een kwetsbare erfenis. Die moeten we dankbaar aan de volgende generaties doorgeven. Dat is een grote en door de hele mensheid gedeelde verantwoordelijkheid. Voor ieder van ons begint die bij onze eigen leefomgeving.

Natuurlijk is het plezierig in de sport die je op school beoefent als winnaar naar voren te komen. Maar met meedoen alleen al bewijs je je lichaam en geest een grote dienst.

Alles uit de wereld bannen wat de gezondheid bedreigt, gaat niet, ook niet op school. Gezondheidsbedreigende middelen dan maar doodzwijgen? Zeker niet, de leerlingen hebben recht op informatie en begeleiding.

Momenten van relationele vorming, over de schooljaren gespreid, bieden kansen om te groeien in een evenwichtige seksualiteitsbeleving.

De natuur echt beleven wil zeggen: verkennen, wandelen, onderzoeken, er beheerswerk uitvoeren, er samen plezier hebben. Dat gebeurt soms ook in een ongedwongen buitenschoolse sfeer, leraars en leerlingen samen.

Het groen op school wordt gerespecteerd.

Aan het verkleinen van de afvalberg moet iedereen meewerken. Daarom sorteren we op school afval.

Berthoutinstituut - Klein Seminarie
Bleekstraat 3 - 2800 Mechelen

Tel. (015) 20 35 30 (school)
Tel. (015) 20 36 88 (internaat)
e-mail: info@bimsem.be
website: www.bimsem.be